

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА УСТАНОВА
«ІНСТИТУТ ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ НАН УКРАЇНИ»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Державної установи
«Інститут всесвітньої історії
НАН України»
член-кореспондент НАН України,
доктор історичних наук, професор

А.І. Кудряченко

Ідентифікаційний
код 21570552
«15» травня 2025 р.

ПОЛОЖЕННЯ
про організацію інклюзивного навчання
в ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України»

Ухвалено Вченою радою
ДУ «Інститут всесвітньої історії
НАН України»

(протокол № 3 від 15 травня 2025 р.)

1. Загальні положення

1.1. Положення про організацію інклюзивного навчання осіб з особливими освітніми потребами (далі – Положення) Положення розроблено відповідно до Конституції України, статей 4 (частина 1, абзац 7), 32 (частина 3, пункт 3), 33 (частина 7, пункт 4), 62 (частина 1, пункт 6) Закону України «Про вищу освіту», у відповідності до Порядку організації інклюзивного навчання у закладах вищої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 10 липня 2019 р. № 635, Порядку забезпечення допоміжними засобами для навчання осіб з особливими освітніми потребами у закладах освіти, затвердженого постановою Кабінету міністрів України від 9 грудня 2020 р. № 1289 та Плану заходів на 2023-2024 роки з реалізації Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 25.04.2023 р. №372-р., інших нормативно-правових актів, що регулюють відносини у сфері освіти соціального захисту та соціальної реабілітації здобувачів з особливими потребами.

1.2. Положення визначає організаційні засади інклюзивного навчання з метою реалізації права осіб з особливими освітніми потребами на здобуття якісної вищої освіти третього освітньо-наукового рівня (аспірантів) з урахуванням потреб та можливостей таких осіб.

1.3. Інститут надає освітні послуги здобувачам освіти на рівній основі, без дискримінації, незалежно від віку, громадянства, місця проживання, статі, кольору шкіри, соціального і майнового стану, національності, мови, походження, стану здоров'я, віросповідання, а також від інших обставин із застосуванням особистісно орієнтованих методів навчання та з урахуванням індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності

усіх здобувачів освіти, рекомендацій індивідуальної програми реабілітації особи з інвалідністю (за наявності) та/або висновку про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку особи (за наявності), що надається інклюзивно-ресурсним центром.

1.4. У цьому Положенні терміни вживаються в значенні, наведеному в Законах України «Про освіту», «Про вищу освіту».

2. Організація інклюзивного навчання

2.1. Основою здобуття вищої освіти третього освітньо-наукового рівня є державні освітні стандарти, які є обов'язковими для всіх здобувачів освіти, незалежно від стану їхнього здоров'я чи особливих освітніх потреб. Інститут гарантує створення умов, за яких загальні академічні вимоги не дискримінуватимуть здобувачів із особливими освітніми потребами. Організація освітнього процесу для здобувачів освіти з особливими потребами включає перелік вимог, які враховують їхні можливості та потреби, на основі яких створюється інклюзивне освітнє середовище.

2.2. Залежно від потреб здобувача з особливими освітніми потребами, планується організація освітнього процесу, спрямована на:

- корекцію організації освітнього процесу (графік, форми, формат);
- широке впровадження індивідуальних освітніх траєкторій для врахування потреб і можливостей кожного учасника освітнього процесу;
- забезпечення гнучкості освітніх програм, урізноманітнення навчальних методик, врахування особливостей здобувачів освіти у засвоєнні матеріалу (сприйняття, засвоєння та відтворення інформації);
- зміну методів, методик та підходів до навчання;

- забезпечення гнучкості адміністрування та пошук ефективних управлінських рішень;

- приведення території закладу вищої освіти, будівель, споруд і приміщень у відповідність із державними будівельними нормами, стандартами та правилами. Якщо наявні будівлі, споруди та приміщення неможливо адаптувати для потреб осіб з інвалідністю, здійснюється їх розумне пристосування з урахуванням принципів універсального дизайну;

- відповідну підготовку науково-педагогічних працівників і адміністрації для забезпечення інтеграції нових освітніх методик і допоміжних технологій у щоденну практику;

- надання підтримки усім учасникам освітнього процесу.

3. Інклюзивні групи

3.1. Інклюзивна група створюється на підставі письмового звернення здобувача освіти з особливими освітніми потребами або одного з батьків (інших законних представників), а також індивідуальної програми реабілітації особи з інвалідністю (за наявності), іншої документації, що підтверджує наявність в особи особливих освітніх потреб.

3.2. Гранична чисельність здобувачів освіти з особливими освітніми потребами в одній групі визначається, виходячи з індивідуальних особливостей освітньо-наукової діяльності здобувачів освіти, пристосованості аудиторій тощо.

3.3. Утворення інклюзивної групи та припинення її діяльності здійснюється відповідно до наказу директора Інституту.

4. Організація супроводу інклюзивного навчання

4.1. Супровід здобувачів освіти в аспірантурі Інституту здійснюється через різноманітні освітні послуги, якими вони

можуть скористатися за підтримки інших осіб. При цьому враховуються психофізичні особливості людей з різними нозологіями, їхні потреби у компенсації сенсорних вад, що впливають на сприйняття навчального матеріалу, а також соціально-психологічні фактори, які ускладнюють інтеграцію здобувачів в освітнє середовище, потреби у фізичній реабілітації тощо.

4.2. Супровід здійснюється за такими напрямками:

4.2.1. Навчально-організаційний супровід передбачає допомогу учасникам освітнього процесу в організації навчання, складанні та моніторингу виконання індивідуального навчального плану для здобувачів освіти з особливими освітніми потребами, а також організацію індивідуальних консультацій тощо. Супровід можуть забезпечувати батьки (або інші законні представники), особи, уповноважені ними, викладачі або волонтери.

4.2.2. Психолого-педагогічний супровід включає системну діяльність, спрямовану на надання психологічної підтримки здобувачам освіти з особливими освітніми потребами під час навчання. Він спрямований на виявлення психологічних особливостей кожного аспіранта, надання необхідної допомоги в адаптації до інтегрованого освітнього середовища та сприяння особистісному розвитку.

4.3. Соціальний супровід охоплює заходи зі створення умов для соціальної та побутової підтримки здобувачів освіти з особливими освітніми потребами, включаючи надання інформації та допомоги у влаштуванні в гуртожитку, забезпечення технічними засобами реабілітації, а також організацію волонтерської допомоги.

4.4. Основною метою соціального супроводу є подолання соціальної ізоляції осіб з особливими потребами, сприяння збереженню та підвищенню їх соціального статусу, а також

залучення їх до всіх сфер суспільного життя.

4.5. Соціальний супровід здійснюється батьками (або іншими законними представниками), уповноваженими ними особами, а також за можливості соціальними працівниками та волонтерами.

4.6. Під час організації освітнього процесу в інклюзивній групі враховуються психофізіологічні особливості здобувачів освіти різних нозологій, їхні труднощі у навчанні, потреби в компенсації сенсорних порушень, що ускладнюють сприйняття навчального матеріалу, а також соціально-психологічні фактори, які можуть перешкоджати їхній інтеграції в освітнє середовище, потреби у фізичній реабілітації тощо.

4.7. Лекційні, практичні, семінарські та інші заняття в інклюзивній групі проводяться із застосуванням спеціального обладнання та навчально-методичних матеріалів, які сприяють кращому сприйняттю та засвоєнню інформації здобувачами освіти.

4.8. На вимогу здобувачів з особливими освітніми потребами не допускається уповільнення темпу лекцій, зменшення кількості занять і їх тривалості, а також спрощення або скорочення обсягу навчального матеріалу, оскільки це може знизити якість фахової підготовки.

4.9. Процес оцінювання здійснюється у формі, доступній для здобувачів освіти з особливими освітніми потребами, при цьому результати оцінювання повинні відображати їхній прогрес і досягнення у засвоєнні курсу.

4.10. Навчання осіб з особливими освітніми потребами може проводитись за індивідуальним навчальним планом, розробленим на основі навчального плану та Робочих програм дисциплін із урахуванням рекомендацій індивідуальної програми реабілітації особи з інвалідністю (за наявності) або висновків про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку особи (за наявності).

4.11. Індивідуальний навчальний план розробляється спільними зусиллями здобувача освіти та викладачів ОНП з метою найефективнішого рішення для подолання викликів у навчанні та житті здобувача. План підписується здобувачем освіти, викладачами ОНП та затверджується заступником директора Інституту наукової роботи.

5. Права здобувачів і науково-педагогічних працівників інклюзивного навчання

5.1 Науково-педагогічні працівники Інституту мають право на підвищення кваліфікації для роботи з особами з особливими освітніми потребами, а також на отримання консультацій і методичної допомоги.

5.2. Для забезпечення належної взаємодії з особами з особливими освітніми потребами науково-педагогічні працівники Інституту проявляють повагу до таких осіб, вживають заходів для захисту їхніх прав, а також утримуються від висловлювань чи дій, які можуть порушувати або принижувати їхню гідність.

5.3. Здобувачі вищої освіти із особливими освітніми потребами мають право на розумне пристосування освітнього процесу, яке може включати:

- модифікацію процедури проведення підсумкового контролю (окреме приміщення, продовження часу відведеного для екзамену, використання адаптивних технологій тощо);
- використання спеціального обладнання чи сурдоперекладу під час навчання та підсумкового контролю за технічної можливості;
- пристосування навчального місця аудиторії здобувача освіти згідно рекомендацій індивідуальної програми реабілітації особи з інвалідністю (за наявності) та/або висновку про

комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку особи (за наявності);

– альтернативний формат підготовки методичних матеріалів (зокрема, аудіо/відео формат, друк збільшеним форматом, друк шрифтом Брайля тощо);

– підтримку волонтерів з числа здобувачів освіти та науково- педагогічних працівників які академічних менторів (консультування у процесі виконання завдань із навчальних дисциплін під час першого року навчання, конспектування лекцій у спеціальних зошитах, супровід до місця навчання і назад (при потребі), допомогу в побутових справах та щоденному житті у місці спільного проживання);

– забезпечення доступу до місця навчання/проживання відповідно вимог державних будівельних норм, стандартів та правил та потреб здобувачів із особливими освітніми потребами.